

011 1/2. *Ab*

СВІТОВА ПОЕЗІЯ

II

КАРЛА ГАВЛІЧКА БОРОВСЬКОГО

ЦАР ПАВРІН

З чеського переклав

Іван Франко.

ЛВІВ.

Накладом Сидора Голубовича.

З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка,
під зарядом К. Беднарського.

1895.

Був собі старенький
Цар добрячий раз. —
Се було даввенько
І не близько нас:
Штири гори і три моря сині
Ділять Чехи від тої країни,
Де він берлом тряс.

У ірландським краю
Жив той цар Лаврін.

Ей, то гарну казку

Знаю я о нім!

Сип но жінко в кухню варенухи,
А ви хлопці тихо наче мухи!

Я вам розповім.

Доси люд ірландський

Лавріна хвалить,

Бо не був він здирця

Ні захланний жид.

Чужу працю гарбагь — мав за сором,

Люд не мучив рекрутським побором,

Бідним давав жить.

Лиш одну мав хибу

Той предобрий пан,

Що на голярів був

Дуже злий тиран:

Лиш раз в рік він стриг ся й підголяв ся,

В довгих патлах і кудлах пишав ся,

Мов кудlach-баран.

Та ще гірш бувало:

Лиш май кінчить ся

І голяр обголить

Царськії лица,

Жде на него дивная заплата,

Та не сріблом, але з руки ката:

Шнур, шибениця.

ВІСЬКА БІБЛІОТЕКА

АН УРСР

И- 84506

ВІСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР

640 ф

II
Г-123
1881

Дивувались люде,
Гризла всіх та вість,
Що сей цар предобрий
Мав такую злість.
Та що цар їсть, смакують підданці,
Так привикли з часом і Ірландці
Сю глодати кість.

Голярі лиш звикнуть
Не могли ніяк,
Бо та шибениця
Кепський має смак!
Та що діять? Терпи, що припало!
Бо для бунту їх було за мало, —
Бачив сее всяк.

Тож рік в рік бувало,
Як лиш май почнесь,
Сходить ся на раду
Цех голярський весь:
Там кидали жереб сумовитий,
Кому стригти Лавріна й голити
Й висіти прийдесь.

Випав жереб, випав:
Літом Кукулин
Ме царя голити,
Удовиці син.
Як почула се вдовиця мати,
Аж зомліла, почала ридати:
„Ах мій Кукулин!“

Послужив цареві...
Взяв его вже кат,
Щоб кроваву плату
За ту службу дать.
Аж тут мати крізь юрбище пхаєсь,
Що є сили квапить ся, хапаєсь,
Щоб за ним благать.

„Царю, ах! се син мій,
Мій єдиний рай!
Пробі молюсь к тобі:
Милосерде май!
Я-ж без него бідна сиротина!
Згину радше я сама за сина,
Лиш его віддай!“

„Царю, пане любий,
Чи ж се людський лад:
Се хлопя невинне
Щоб повісив кат?
Муж мій згинув в службі краю твого,
А ти хочеш отсе й сина мого
В мене люто взятъ?

„Ні, ти нелюд, царю,
Безсердечний жрець,
Сли що рік нас кличеш
На такий ралець.
Пусто, дурно, лиш за царські вуси
Кат невинно чоловіка дусить!
То ти наш отець?“

Тут царя — о диво! —
Встид тяжкий проняв;
Та ще більш він в серці
Милосердя мав.
Не розгнівався, лиш зітхнув глибоко,
Слізми жалю заперлялось око, —
Зупинить казав.

Всім казав геть вийти,
Крім Кукулина;
Він іде к цареві
Блідий як стіна.
Цар на троні, зняв свою корону.
„Ну-ко синку, наблизись до трону,
До бальдахины!

„Присягни й до віку
Виявить не смій,
Що в волосю бачив
На главі мойій!
Буде вік твій радісний, не чорний:
Доки жити, будеш ти придворний
Царський брадобрій!“

Рад присяг хлопчина,
З волі скористав;
Швидко вчула мати,
Яким паном став.
Царя голить день в день перед світом;
То цар більше голяря вже літом
Вішать не казав.

Тішили ся люде:
Добрий цар Лаврін!
Лиш одну мав хибу,
Тай сю справив він.
Та ще більш, ніж весь народ ірландський,
Цех славетний цирально-голярський
Тішив ся з тих змін.

Вже голяр на царським
Брика оброці;
Радуеть ся мати
На кождім кроці;
Вже на фрак у ордер проміністий,
Злоті звізди, вишивані листви,
Бритва при боці!

Та що варти звізди,
Золотистий фрак,
Коли в серці горе
Наче острый гак:
Що в волосю криє цар патлатий,
Про се вічно як той гріб мовчати
Мусить неборак.

Гусоньки гогочуть,
Лебеді мовчуть;
Хто скрить хоче тайну,
Голярем не будь!
Рот голярський як млинок теркоче,
Що лиш знає, виповісти хоче,
Язичок є ртуть!

„Ах мій любий сину,
Що в тебе за гриж?
В день нема спокою
І в ночі не спиш!
Ти був втішний, личенько румяне,
А се зблід, все тіло чахне, вiane...
Що тобі? Скажи-ж!“

„Мамочко! Для мене
Ради вже нема!“

„Синку хто питає,
Той багато визна.

Є тут в лісі скитник чудотворець,
Усіх людських болів переборець, —
Він твій біль злама“.

Мовив старець в лісі :
„Знаю я твій гнет :
Ти голяр, мій синку,
А знаєш секрет,
Та не смієш зрадити нікому,
А не буде легше серцю твою,
Аж се скажеш геть !

„Близь села Віклова
При спливі двох рік
Є верба дуплава
Вже предовгий вік :
Йій ти шепни в тиху нічну пору
Свою тайну, — скинеш з серця змору :
Се єдиний лік“.

Зараз в ніч голяр наш
З дому в путь махнув
Взнать, чи дід рік правду,
Чи, бува, брехнув ?
Нашептавши все вербі дуплатій,
Що цар криє в кучмі тій кудлатій,
Він здоров вернув.

Швидко після того,
Як подужав він,
Пир бучний задумав
Справить цар Лаврін.
З всего краю панночки і пані
Позійжджались прошені і звані
К царю на поклін.

Був обід, а потім
Ряд блискучих заль
Заповнив ся гістьми, —
Розпочав ся баль ;
А на тую радість превелику
Цар замовив чеськую музику,
Щоб гулять не жаль

З Чехів дома якось
Не великий слід,
Та за те в чужині
Повен йїх весь світ :
Музиканти, возні, арфяниці,
Комісарі, сірники з Сушиці —
Де йїх в світі ніт ?

Йшли на балъ музики,
Аж пан Червичок
В поспіху від баса
Згубив протичок,
А як стали в Віклові край броду,
Зуздрів тую превелику шкоду
В устю двох річок.

При вербі дупловій
Став він, думав щось...
„Чи шукать кілочка?
На балъ спізнимось!
Прут з верби втни — направлена шкода!“
А що з того вийшла за пригода,
В сні би не приверзлось!

Вдрав цареви з басом
Штуку — ух, ух, ух!
Як на балі смиком
Дав по струнах рух,
Рявкнув бас, все з далі заглушає:
„Цар Лаврін ослячі вуха має!
Цар є довгоух!“

Тут Червичка з басом
Вивергли за пліт,
Та вже вішать баса —
Пізно і не слід...
Так то тайна, за котру на стричку
Мерли хлопці, завдяки Червичку
Розійшла ся в світ.

Що весь світ від баса
Вже дізнав ся в мить,
Не було резону
Під волосєм крить;
Тож почав наш цар по тому балі
Довгі вуха вже не в футералі,
А явно носить.

А як втих гармідер
По якимсь часі,
То царя ще ліпше
Полюбили всі;
Всім здалось ще й красше, по лицарській:
Довгі вуха при короні царській
В їх цілій красі.

640 фз

50K.

34.506

Ф II
Г-123

Тут кінчить ся
Віват цар Лаврін!
Стриг і брив до смерти
Єго Кукулін,
Бо не взнав цар, як то донесла ся,
Єго тайна басови, а з баса
На великий дзвін.
Не такі всі верби,
Як та в Віклові,
Не такі й баси всі,
Як Червичкові,
Тож як ме вас чим язик свербіти,
Нашепчіть се, мої любі діти,
Вербі дупловій!

БИБЛІОТЕКА
ТОВАРИСТВА „ПРОСВѢТА“

У ЛЬВОВѢ.

Знакъ

ЛВІВСЬКА БІБЛІОТЕКА
АН УРСР

И.34.506

Ф II
Г-123